

Inhoud

1	Webtalen, browsers en editors	1
	Introductie	2
	Een korte terugblik	2
	Afspraken over webtalen	3
	Twee smaken HTML	5
	Wat HTML 5 is	6
	Kennismaken met HTML en CSS	8
	Aan de serverkant	8
	De functie van HTML	9
	De functie van CSS	10
	Browsers	12
	Google Chrome	13
	Microsoft Edge (Internet Explorer)	14
	Mozilla Firefox	15
	MacOS: Safari	16
	HTML-editors	16
	Visual Studio Code	17
	Commerciële editors/IDE's	19
	Aanvullende hulpmiddelen	19
	Hulpmiddelen voor validatie	19
	Hulpmiddelen voor ontwikkeling	20
	Over dit boek	25
	Oefenbestanden	25
	Samenvatting	25
	Oefeningen	26
2	De basis van HTML	27
	Kenmerken van HTML-documenten	28
	Elementen, tags en tekst	28
	Opbouw van een element	30
	Elementen nesten	31

Inhoud

Kleine letters	32
Sluiten in de goede volgorde	32
De HTML-code van webpagina's bekijken	33
Attributen	36
Kenmerken van attributen	36
Globale attributen	37
Microdata	42
WAI-ARIA	42
Kenmerken van HTML 5	43
Omringende technieken	45
De basis van een HTML 5-document	46
<!DOCTYPE html>	47
<html lang="nl">	47
<head>	48
<meta charset="utf-8">	48
<title>	48
<link>	49
<body>	49
Paginastructuur	50
Document Object Model – HTML DOM	50
Het contentmodel van HTML 5	51
Secties markeren	54
<article> (sectioning content)	55
<section> (sectioning content)	56
<nav> (sectioning content)	57
<aside> (sectioning content)	58
Koppen: <h1> t/m <h6>	59
<header> (flow content)	60
<footer> (flow content)	61
Samenvatting	63
Oefeningen	63
3 Tekst markeren	65
Inleiding	66
Koppen in HTML-documenten	66
Het getal bepaalt de keus, niet de tekstgrootte	66
Titel website is niet automatisch <h1>	67
Koppen markeren	67
Koppen in een header	68
Alineatekst markeren	69
Alinea's: het element <p>	70
Het regeleinde 	71
Afbreken van woorden	72

Speciale betekenis aangeven	72
Klemtoon leggen met <em>	73
Nadruk leggen met <strong>	73
Aanvullende informatie is <small>	73
Ongeldig maken met <s>	73
Verwijzing naar boek of film: <cite> en <q>	73
Afkortingen en definities: <abbr> en <dfn>	74
Programmacode en dergelijke: <code>, <samp> en <kbd>	75
Subscript en superscript: <sub> en <sup>	75
Tekst markeren met <mark>	75
Het containerelement <span>	76
Toegevoegd of verwijderd: <ins> en <del>	76
Inhoud groeperen	76
<address>	76
<main>	77
Vooraf opgemaakte inhoud: <pre>	78
Citaten gebruiken: <blockquote>	79
Lijsten maken: <ol>, <ul> en 	79
Illustraties en bijschriften: <figure> en <figcaption>	84
FAQ, metadata en definities: <dl>, <dt>, <dd>	88
Nieuw thema markeren: <hr>	89
Het laatste redmiddel: <div>	90
Speciale tekens in webpagina's	90
Van ASCII naar UTF-8	91
Referenties gebruiken	92
Samenvatting	92
Oefeningen	93
4 Koppelingen maken	95
Inleiding	96
Verbindingen leggen met <a>	97
Attributen van <a>	98
Bladwijzers maken	101
Link naar een grote foto	102
Link naar het vervolg van een artikel	103
Link naar een e-mailadres	104
Link naar een telefoonnummer	104
Een pdf-bestand weergeven of downloaden	105
Klik hier voor richtlijnen	105
Externe bestanden koppelen met <link>	108
Stylesheet koppelen	108
Een favicon gebruiken	109
Opeenvolgende pagina's	110
Vooraf laden: prefetch, preload, prerender en dns-prefetch	111

Knoppen en hyperlinks	113
Samenvatting	114
Oefeningen	114
5 Beeld, geluid en andere externe inhoud	115
Inleiding	116
URL's en structuur van de website	116
Lokale site	118
Soorten afbeeldingen	119
Bitmaps	119
Vectorafbeeldingen: SVG	120
Bestandsformaten voor bitmaps	122
GIF	122
JPEG	123
PNG	124
WebP	125
De juiste afbeelding voor het scherm	125
Afbeeldingen plaatsen met <img>	126
De bron: src	127
Beschrijvende tekst: alt	127
Afmetingen: width en height	128
Klikbare gebieden: usemap	129
Responsive images	130
Srcset voor schermen met hoge resolutie	130
Srcset voor variabele afmetingen	131
Bijgesneden afbeeldingen: <picture>	133
Het type afbeelding selecteren	134
Het verschil tussen <img> en <picture>	134
Externe HTML-inhoud: <iframe>	135
Attributen van <iframe>	135
Beveiliging	137
Insluiten met <embed> of <object>	138
Video in een webpagina	138
Bestandstypen voor video	139
Een codec kiezen	139
Video coderen	140
Het element <video>	140
De bron: <source>	141
Ondertiteling met <track>	142
Titelbestanden: WebVTT	144
Audio op de website gebruiken	145
Samenvatting	146
Oefeningen	147

6	Formulieren maken	149
	De rol van formulieren	150
	Formulieren aan de clientkant	150
	De rol van de webserver	151
	Een compleet formulier	152
	De basis van een formulier: <form>	156
	Buiten <form> mag ook	156
	De verwerking: action	156
	Verzendwijze: method	156
	Codering: enctype	157
	Automatisch aanvullen: autocomplete	157
	Niet valideren: novalidate	158
	Direct invoeren: autofocus	159
	De naam: name	159
	Het doel: target	159
	Buitenspelelementen: form	159
	Labels bij invoervelden	161
	De tabvolgorde	162
	Het element <input>	162
	Attributen van <input>	163
	Soorten invoer: het attribuut type	170
	Telefoonnummers: type="tel"	170
	E-mailadressen: type="email"	171
	Webadressen: type="url"	171
	Wachtwoorden: type="password"	171
	Getallen: type="number"	172
	Een bereik: type="range"	172
	Kleuren: type="color"	173
	Datum en tijd	174
	Selectievakjes: type="checkbox"	175
	Keuzerondjes: type="radio"	176
	Bestanden uploaden: <type="file">	178
	Verzendknop: type="submit"	178
	Resetknop: type="reset"	179
	Afbeeldingknop: type="image"	179
	Functieloze knop: type="button"	180
	Verborgene waarden: type="hidden"	180
	Het element <button>	180
	Kiezen uit een lijst: <select>, <datalist>, <option>	181
	<option>	182
	<select>	183
	<datalist>	184
	Uitgebreide tekstinvoer: <textarea>	186

	Groeperen met <code><fieldset></code> en <code><legend></code>	186
	Voortgang tonen: <code><progress></code>	189
	Schaal: <code><meter></code>	190
	Resultaat: <code><output></code>	191
	Samenvatting	192
	Oefeningen	193
7	Tabellen maken	195
	Inleiding	196
	De structuur van een HTML-tabel	196
	De basis: <code><table></code>	198
	Rijen en kolommen: <code><tr></code> en <code><td></code>	198
	Koptekst: <code><thead></code>	199
	Een bijschrift: <code><caption></code>	200
	Overige elementen	201
	De tabelinhoud: <code><tbody></code>	201
	Voettekst: <code><tfoot></code>	201
	Kolomgroepen: <code><colgroup></code> en <code><col></code>	202
	Voorbeelden van tabellen	203
	Samenvatting	206
	Oefeningen	207
8	De basis van CSS	209
	Wat CSS is	210
	Voorgeschiedenis	210
	En toen was er CSS3	211
	CSS3 is gewoon CSS	211
	Waarom CSS zo handig is	213
	De taal CSS	213
	Waarden en eenheden	215
	Globale waarden	217
	Lengte	217
	De pixel	217
	De eenheid em	218
	De makkelijke em: rem	218
	Handig voor tekstvakken: ch	219
	Eenheden gebaseerd op de viewport	219
	Overige eenheden	220
	Samenvatting afmetingen	220
	CSS-verwerking door de browser	221
	De boomstructuur	221
	Waarden toewijzen	222

De cascade	223
Specificiteit berekenen	224
Overerving	226
Percentages werken door	227
De plaats van de CSS-declaraties	228
Het attribuut style	229
Het element <style>	229
Extern bestand: <link>	230
Het CSS-bestand	231
Commentaar toevoegen	231
Indeling van CSS-bestanden	232
Andere stijlbladen importen	232
De ingebouwde stijlen aanpassen	232
Elementen benaderen met selectors	234
Elementnaam, klasse of beide?	235
Elementnamen en selectors	235
Klassen	237
Van alles wat	238
En de winnaar is...	239
Basisselectors	239
Typeselector	240
Universele selector *	240
Klasseselector	242
ID-selector	243
Attribuutselectors	243
Pseudoklassen	244
Pseudo-elementen	248
Pseudo-elementen level 4	250
Combinatieselectors: afstamming, kind en sibling	251
Geen combinator: komma	251
Algemene afstamming: spatie	251
Kindselector	252
Aangrenzend: +	252
Op hetzelfde niveau: ~	252
Best practices	253
Samenvatting	254
Oefeningen	255
9 Lay-out: boxmodel en weergavemodel	257
De opbouw van pagina's	258
Browserstijlen zijn er niet voor niets	258
Het boxmodel	259
De eigenschap box-sizing	260

Inhoud

Waarden voor breedte en hoogte	263
Begrensde breedte en hoogte	264
Marges	265
Horizontaal centreren	265
Verticaal centreren	266
Negatieve marge	267
Samengevoegde marges	267
Padding	268
Randen	269
Randdikte	269
Randkleur	269
Transparante rand	270
Randstijl	271
Korte notatie voor randen	272
Overlopende inhoud: overflow	273
Overloop van de scroll	275
De toekomst: logische eigenschappen	276
Breedte en hoogte	277
Het einde van top, bottom, left, right?	277
Wat is het nut?	278
Praktische beperking	279
De toekomst: box alignment	279
Weergavemodel	280
Achter de schermen	281
De eigenschap display	281
Waarden voor binnen en buiten	281
Inhoud (niet) weergeven: visibility	285
Niet verbergen voor screenreaders	285
Samenvatting	286
Oefeningen	287
10 Lay-outs maken met CSS	289
Inleiding	290
Responsive design	290
Media queries	291
Schermresolutie	294
Portret of landschap	294
Beeldverhouding	295
Weergave op mobiele schermen: de metatag viewport	295
CSS-pixels en hardwarepixels (device pixels)	297
Lay-out: positionering	297
Het omvattende blok	297
Positioneringsschema's	298

De eigenschap position	298
Verschuiven met top, right, bottom en left	299
Verschuiven met logische waarden	299
Position: static	299
Position: relative	299
Position: absolute	300
Position: fixed	302
Position: sticky	303
Float en clear	305
Float als hulpmiddel voor lay-outs	307
Block formatting context	310
Lay-out: multi-column	312
Kolommen instellen	312
Marges worden niet samengevoegd	314
Kolommen overspannen	315
Ruimte tussen de kolommen	316
Lijn tussen de kolommen	317
Kolommen vullen	318
Afbreken in kolommen	318
Wanneer multi-column (niet) nuttig is	321
Toepassing: bol.com	322
Toepassing: portfolio	324
Lay-out in een raster: gridlay-out	326
Kenmerken van gridlay-out	327
Hulpmiddelen voor gridlay-out en flexbox	328
Een raster maken	330
De functie repeat()	331
De eenheid fr	331
Rasteritems plaatsen op lijnummers	332
Kolommen en rijen samen in grid-area	335
De lijnen een naam geven	336
Items plaatsen in gebieden met een naam	338
Afmetingen van tracks instellen	340
Ruimte tussen tracks	341
Het raster zichzelf laten bouwen	342
Het verschil tussen auto-fill en auto-fit	345
Van richting veranderen met grid-auto-flow	345
De gaten in het raster opvullen	346
Uitlijnen in gridlay-out	348
Toepassing: nos.nl	350
Lay-out: flexbox	359
Kenmerken van flexbox	359
Het assenstelsel van flexbox	359
Flex-direction	360

Inhoud

Flex-wrap	361
Flex-flow	362
Flexcontainers en flexitems	362
Items flexibel maken met de eigenschap flex	363
Instellingen voor flex	364
Samenvatting: het formaat van flexitems	365
Items uitlijnen met automarge	366
Uitlijnen op de hoofdas: justify-content	367
Uitlijnen op de kruisas: align-self	369
Regels uitlijnen: align-content	370
Toepassing: navigatiebalk	371
Toepassing: kaarten	374
Toepassing: nos.nl	378
Samenvatting	380
Oefeningen	381
11 Tekst en typografie	385
Inleiding	386
Lettertype: van systeem of online?	386
Web fonts	387
Lettertypen downloaden: @font-face	389
Eigenschappen van @font-face	390
Een embedcode gebruiken	393
Eigenschappen voor lettertype: font	395
Lettertype	395
Lettergrootte: waarden en overwegingen	396
Geavanceerd: responsieve tekst	397
Toepassing van font-size	398
Grootte aanpassen: font-size-adjust	399
Regelhoogte: line-height	399
Letterstijl: font-style	401
Lettergewicht: font-weight	401
De verzameleigenschap font	402
Uitrekken of indrukken: font-stretch	403
Kleinkapitaal: font-variant	404
Eigenschappen voor tekst	405
Uitlijnen: text-align en text-align-last	405
Lijneffecten op tekst	405
Inspringen	407
Rechtopstaande tekst: text-orientation	408
Overlopende tekst: text-overflow	409
Tekst met schaduw	409
Tekst omzetten: text-transform	411

Witruimte behouden: white-space	411
Ruimte tussen woorden en letters	412
Afbreken: word-break en overflow-wrap	413
Opmaak van lijsten	414
Opsommingstekens	415
Lijst als navigatie	416
Samenvatting	422
Oefeningen	423
12 Kleur, randen en achtergronden	425
Inleiding	426
Kleurwaarden	426
RGB en RGBA	427
HSL en HSLA	428
Transparantie	430
Kleur van tekst	430
De achtergrond	431
Achtergrondkleur	431
Achtergrondaafbeelding	431
background-image	432
background-repeat	432
background-attachment	433
background-position	433
background-clip	435
background-origin	436
background-size	437
background	438
Verschillende achtergrondaafbeeldingen	439
Kleurverloop als achtergrond	440
Kleurverlopen	441
Lineair verloop	441
Radiaal verloop	443
Repeterende verlopen	444
Afgeronde hoeken	445
Randafbeelding	447
border-image-source	448
border-image-slice	448
border-image-width	448
border-image-outset	449
border-image-repeat	449
Voorbeeld van een randafbeelding	449
Schaduw	450
De werking van schaduw	451

Material design	452
Afbeeldingen uitsnijden met clip-path	453
Toepassing: header met schuine kanten	456
Beeldfilters	458
Kleuren mengen	458
Isolation	460
Samenvatting	460
Oefeningen	461
13 Overgangen en animaties, calc(), attr() en CSS-variabelen	463
Beweging in webpagina's	464
Overgangen (transitions)	464
Kant-en-klare overgangen	467
Positie aanpassen	467
Animatie	469
Opbouw een animatie	469
Keyframes	471
Transformatie	473
Tweedimensionale transformaties	474
Schalend menu	476
Driedimensionale transformaties	478
Perspectief	479
Kijkrichting	480
3D-ruimte	480
Rekenen met calc()	484
Voorbeelden	485
CSS-variabelen: de functie var()	485
Kenmerken van variabelen	486
Variabelen declareren	487
Toepassingen van variabelen	487
Attributen uitlezen met attr()	489
All reset alles, behalve variabelen	491
Samenvatting	491
Oefeningen	492